

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe vojvodine kranjske.

Urejuje Gustav Pirc, družbeni tajnik.

„Kmetovalec“ izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stoji 2 gld., za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 1 gld. na leto — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopni ceni: Inserat na celi strani 16 gld., na $\frac{1}{2}$ strani 8 gld., na $\frac{1}{4}$ strani 5 gld. in na $\frac{1}{8}$ strani 3 gld. Pri večjih naročilih velik rabat. Družabnikom izdatno ceneje

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, v Salendrovih ulicah šte. 3.

Št. 7.

V Ljubljani, 15. aprila 1895.

Leto XII.

Obseg: Vzgoja piramid. — Oskrbovanje čebel spomladi. (Dalje.) — Ravnanje s sadnimi drevesi, ktere je poškodovala sneg. — Odstavljanje telet. — Stari vrtovi — novo življenje. — Pomladno delo sadjarjevo. — Reja konj. — Iz podružnic. — Razne reči. — Vprašanja in odgovori. — Gospodarske novice. — Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske. — Listnica uredništva. — Tržne cene. — Inserati.

Vzgoja piramid.

Piramida je izmed najstarejših oblik pritličnega drevja, kajti bila je že v začetku tega stoletja zelo razširjena. O nji je pisal že nadžupnik Krist (Christ) v Kronbergu, vrstnik Dilov (Diel), ki je živel v času 1776—1839 ter je bil eden najslavnejših starejših sadjarjev, tako le: „Piramida je zelo prijetna, lahka in koristna drevesna oblika, ktero lahko vzgojimo pri vsaki sadni vrsti; toda bolj se prilega peškatemu sadju nego koščicastemu. Piramide rode izmed vseh pritličnih oblik najokusnejše in najboljše sadje, ker so na vseh straneh proste ter jih tudi od vseh strani obseva solnce“. Piramid imamo dvoje glavnih oblik: starejšo navadno, ktero nam

kaže podoba 16. in pa novejšo popravljeno, ktero nam kaže podoba 17. Prva se od pravilne razločuje v tem, da ima veje po vsem deblu, okrog in okrog, ktere se poševno navajajo le do dolgosti 60—70 cm, potem se pa zopet lahko kvišku obrnejo; veje pravilne piramide pa se morajo vseskozi poševno vzgajati, in sicer najmanj v kotu 40 stopinj. Največkrat vidimo navadno piramido, ki je tudi res najprikladnejša nestrokovnjakom in pa onim, ki

se le v prostem času morejo ukvarjati z njo. Kdor pa ima potrebnega znanja, časa in vztrajnosti, vzgaja najraje pravilno piramido. Vzrok, zakaj so mislili na izboljšanje navadne piramide, je ta, ker se veje obsenčujejo,

kadar zopet začno kvišku rasti, in vsled tega notranjemu rodnemu lesu nedostaja svetlobe in zraka, da ne morejo zastavljati toliko sadu ter s časom usahnejo; vsled tega take piramide manj rode. Takih napak pravilna oblika nima, ker zaradi ravnih vej zrak in svetloba lahko vplivata na vse drevesne dele. Ker se priporoča, navadno piramido vzgajati ravno tako kakor pravilno, le da navadni ne privezujemo vej na palice, navedli bomo v obče nekoliko, kako je treba piramide vzgajati. Kdor hoče vedeti, kako se piramide obrezujejo in oskrbujejo, znati jih mora vzgajati že od mladosti, ker se način obrezovanja v poznejšem času ne loči zelo od obrezovanja v prvih dveh do treh letih. Zato bomo tudi mi začeli pri enoletnih cepljenkah, ki so že eno leto rastle na stalnem mestu. Prvič piramido obrežemo spomladi, in s tem hočemo vzgojiti prve veje in pa voditeljico. Ker se morajo zaradi obdelovanja zemlje veje pričeti 30 do 35 cm nad zemljo, odberemo v tej višini 5 oces, da iz

Podoba 16.

Podoba 17.

njih vzgojimo veje, nad njimi pa primerno oko za vzgojo voditeljice, naj bode že šesto, sedmo ali osmo. Nad tem očesom se oslepe vsa očesa za kake štiri prste na visoko, tamkaj pa se vršič odreže. Na ta štemelj se pozneje priveže voditeljica, kadar je 15–20 cm dolga, da ravno raste.

Da nam za veje določenih 5 očeš gotoveje požene, naredimo nad spodnje tri po eno zarezo, podobno stehi. Med letom je treba skrbeti, da se veje enakomerno razvijajo, voditeljica pa vedno ostane najkrepkejša. V ta namen krepke poganjke priščipnemo, vsled česar nekaj časa ne rastejo na dolgost. Vse nepotrebne poganjke je treba kar najprej mogoče odstraniti. Če veje ne rastejo v pravi legi, v kotu 40–45°, zatakamo prestrme, prevodoravne pa privežemo nekoliko kvišku. Če so se poganjki prvo leto dobro razvili, drugo leto lahko začnemo vzgajati nove veje. Kakih 30 cm nad vrhno vejo si izberemo zopet pet popkov (pa ne ravno nad spodnjimi vejami) za veje in pa enega za voditeljico. Ravna se ravno tako, kakor prvo leto, le oko za voditeljico naj bode na nasprotni strani prejšnjeletnemu. Z lego tega popka menjamo vsako leto zato, da deblo ostane ravno. Štemelj nad novo voditeljico se po leti odreže. 30 cm prostora med vejami posameznih let je zato treba, da moreta blizu svetloba in zrak. Tudi, čeprav s priščipavanjem lahko dosežemo enakomerno rast vejic na dolgost, močni ne bodo vsi poganjki enako.

V ta namen in pa zato, da vsi popki poženo roden les, drevo obrezujemo. Pri tem izmed 5 vejic izberemo srednjemočno in jo prirežemo za tretjino, in sicer tako, da je končno oko na zunanji strani. Pod to vejico rastoče veje se prirežejo tako, da so za toliko daljše, kolikor nižje stoje, nad njo rastoče pa toliko krajše, kolikor višje stoje. Med letom se opravljajo ista dela kakor prvo leto. Strogo je paziti na to, da raste le ena voditeljica, vse stranske poganjke pa je treba priščipniti, kadar so 10 cm dolgi, da se izpremene v roden les. Tretje leto se voditeljica ravno tako prireže, kakor prejšnje leto, stranski poganjki pa takó, da so spodnji vedno najdaljši, zgornji pa najkrajši. Oskrbovanje je v tretjem letu tako, kakor v drugem. Če za piramide skrbno izberemo vrste, ki že po naravi rade v tej obliki rastejo, in nam tudi srečno uspevajo, so piramide v petem ali šestem letu tolike, da merijo spodaj v premeru 2 m, visoke pa so 3 m. Kakor smo že omenili, je v piramide najboljše vzgajati peškato sadje, (jablane, hruške), in je najboljše, če za podlogo nikdar ne vzamemo divjaka, k večjemu pri slabo rastočih hruškah. Končno naj še omenimo, da veselje in ljubezen za sadjarstvo, vztrajnost in opazovanje prej pripomorejo do uspeha, kakor vsa tiskana navodila, ter človeka bolj pouče. Vzgoja pritličnikov v raznih oblikah pa ni samo zabavno opravilo, ampak se tudi splača, če se pravilno zvršuje.

Oskrbovanje čebel spomladi.

(Dalje.)

Pri zelo slabih in na pol izumrlih panjih bi pa na zgoraj popisani način ne prišli do zaželenega uspeha; treba jih je vzeti iz čebelnjaka in vse satove pregledati, mrtve čebele odstraniti, tako tudi tiste satove, na katerih so čebele pomrle. Časih se prigodi, da tretjina, da, celo polovica čebelnega gnezda umrje, posebno pri sprednji končnici. Tako s čebelami napolnjeno satje moramo na vsak način odstraniti in je nadomestiti z drugim, čistim; kajti preveč bi oviralo daljni razvoj panja, ker čebelam

ni nič težjega, kakor mrtvece vleči iz celic. Vse to pa se mora hitro izvršiti, da se zalega preveč ne shladi in da se v panj ne prikradejo sladkosnedeži, ki bi potem povzročili ropanje.

Pri slabejših panjih in pri takih, ki so imeli jeseni med po vsem satovju raztresen (torej ne celih satov z medom napolnjenih), se dogodi, da čebele v marciju pridejo prav do zadnjega sata v panju ter tam v ozadju obsede in tudi zalego zastavljajo. To je pa za obstanek panja jako nevarno, ker tak panj roparice najlože premagajo. Zategadelj naj se pri pregledovanju takih panjev celo čebelno gnezdo prestavi precej za prvo končnico, ker le tukaj bodejo čebele precej zapazile tujke in je odpodile, in pa tudi zato, ker imajo uže po naravi plodišče precej za žrelom, medišče pa v ozadju panja. Tako je vsaj pri naših kranjskih panjih; pri pokončnikih je plodišče spodaj, medišče pa zgoraj. Dobro je tudi iz panja pobrati vse prazne sate, kolikor jih čebele ne morejo obsesti, razven tistih, ki so napolnjeni z medom. V panju se namreč sedaj razvija velika toplota, vsled ktere se valijo črvi iz jajčec prejšnjega leta. Ti nam pa lahko napravijo veliko škodo na praznem satju, še večjo pa, ako se tako zaplodijo, da začno razjedati satove z zalego.

Po končanem delu se panji zopet prav skrbno odenejo, ker razvitka zalege nič bolj ne ovira, kakor če pustimo, da gorkota uhaja skozi panjeve stene.

Kdor je prezimil veliko panjev, našel bode pri tu opisanem pregledovanju navadno nekaj zelo slabih panjev in pogosto tudi brezmatične. Kaj sedaj s temi? Prva skrb mu bodi, brezmatičnost odpraviti, potem ne bo čuti toliko pritožeb o roparicah, kakor se to ponavlja vsako pomlad. Vsak čebelar je sam kriv, ako mu roparice, t. j. čebele sosednjih čebelnjakov, odnašajo med in morijo njegove živali; vsak naj si pa tudi dobro zapomni, da je ropanja lahko obvarovati se, nasprotno pa zelo težko ustaviti je, kadar se je pričelo in razvilo. Ako torej dobimo sicer močen, čebelen panj, pa brez matice, pridružimo mu slabiča, ki ima dobro matico. Na ta način je obema pomagano, ker dobimo matičnik, kterege bomo veseli, dočim bi slabič, samemu sebi pripuščen, ne donesel nikake koristi, brezmatičnik pa tudi le škodo. Če imamo brezmatične panje, ki so razven tega še malo-čebelni, mahoma je pridružimo drugim panjem z dobrimi maticami, ker tako se rešimo nadloge in ojačimo dobre panje. Le malo je čebelarjev v naši domovini, ki bi za opisane slučaje imeli matice čez zimo. Kdor jih ima, ne zamudi o pravem času porabiti jih.

Samo ob sebi je umevno, da vse, kar je bilo do sedaj povedano o pomladnjem oskrbovanju, velja le za panje s premičnim satovjem. Ker je pa še toliko število čebelarjev, ki imajo same stare kranjske panje, dobro bi bilo tudi o takih kaj spregovoriti. Ali stvar je tu zelo težavna. Ker ni moči pogledati v čebelno gnezdo, v največ slučajih niti od daleč ne moremo sklepati na brezmatičnost, vsaj z gotovostjo ne. Tukaj more le zelo skušen, pa tudi izobražen čebelar razsoditi, pa celo tak nikdar s popolno gotovostjo. Vse, kar se da storiti, je, da panju odtrgamo dno ter nekoliko potrkamo po njem, da izpadejo mrtve čebele in prah, ki se je nabral na dnu. Mnogi čebelarji porežejo zdej vse prazno satje, naj bode delavčno ali trotovsko. To je iz mnogih ozirov sila napakno. Prvič čebelam poberemo potrebno satje, ki ga potem ne moremo nadomestiti, drugič pa damo priliko, da starci tem več trotovskega satja naredo. Kaj čuda torej, da po rojenju ostanejo v takih panjih skoraj sami troti; mesto 200 jih je 2000 in še več. Troti nič ne nanesejo, nasprotno, oni porabijo ogromno veliko medu pri vzgoji

in še potem, torej dvojna zguba. Izrežite le pokvarjeno, plesnivo in trhlo satje, drugo pa pustite. Niti trotovskega satja ne kaže izrezavati, ako ga ni preveč in ako ga ne moremo nadomestiti z delavnim. Kaj nam pomaga, ako ga porežemo, pri prvi dobri paši ga bodo matičnjaki zopet naredili; torej zopet le prazno delo.

Končno naj še omenim, da moramo imeti žrela vedno priprta vsaj do polovice, pri slabih panjih pa še bolj.

—k—

(Dalje prihodnjič.)

Ravnanje s sadnimi drevesi, ktere je poškodovalel sneg.

Od vseh stranij naše domovine čujemo in čitamo o velikanskem snegu in o škodah, ki jih je napravil na sadnem drevju zlasti s tem, da je lomil veje ter tako drevesa zelo poškodovalel.

Radi tega se nam zdi primerno, tukaj v kratkem navesti sredstva, kako je treba ravnati z drevesi, ktera je poškodovalel sneg.

1.) Rane, ki so nastale po odkretnjenju večjih in manjših vej, se morajo ogladiti, posušena skorja okrog rane naj se odreže in rana naj se dobro zamaže z drevesnim voskom (s cepilno smolo).

2.) Odkretnjene veje, ki se še dovolj krepko držijo drevesa, naj se previdno spravijo nazaj v svojo poprejšnjo lego (isto tako se ravna z drevesi, ki so se razčesnila na dva ali več delov), privežejo, podpro itd., da se morejo zarasti; rane naj se namažejo z drevesnim voskom, pokline pa zadelajo z redkim, tekočim glinastim gipsom ali cementom.

3.) Drevesom, kterim je sneg odčesnil več vej v skoro enaki visočini pri vrhu (kroni), se odrežejo in odstranijo vse poškodovane veje, kakor tedaj, kadar hočemo drevo pomladiti. Ako je po ugonobljenju več večjih vej v kroni nastala praznota, skrbelo bo drevo samo, da bo to praznoto zadelalo, z mladimi poganjki, iz kterih se po primerni oskrbi vzgoji pravilna krona.

4.) Podrta, celo na pol iz tal izrovana drevesa se zopet previdno vrnajo in pritrdijo. Poškodovane korenine naj se prirežejo, deblo pa naj se z močno žico pritrdi tako, da se ne maje vsled svoje teže ali vetra. Ako so korenine močno poškodovane, treba je prirezati tudi krono ter drevo pomladiti. Za mazilo se priporoča v prvi vrsti mrzel, pa tekoč drevesni vosek; dalje tudi mešanica iz ila, kravjeka in drevesnega pepela, ki pa naj se s primernimi povoji priveže k drevesu, da je dež ne odpere. Maža iz premogovega pepela se mora pred rabo za 50 % pogreti; potem je tako tanka, da več ne odpade in tudi notranje dele, ktere pokriva, ohrani zdrave. Navadno se ji primeša nekaj stolčenega oglja ali peska. Še boljša pa je mešanica iz premogovega kolomaza in skrilnikove moke, ki se še lažje rabi, ki pa je tudi tako trpežna, da je skoro ni moči odstraniti.

Odstavljanje telet.

Kmetijske razmere so dandanes takšne, da so kmetovalci primorani čimdalje več pozornosti obračati na živinorejo. Živina in živalski pridelki se danes še dajo dobro spraviti v denar, žito pa je celo po nizki ceni komaj mogoče prodati. Prizadevanje naših kmetovalcev, zboljšati si živinorejo, je torej popolnoma opravičeno; nasprotno pa imajo kmetijska društva, oziroma časopisi,

dolžnost, kmetovalcu pokazati sredstva in pota, kako bo najbolje in najhitreje dosegel svoj cilj.

Glavna napaka pri reji goveje živine se neoporečno naredi pri vzreji. Zlasti se to zgodi ob času odstavljanja; tedaj neprimerna krma teleta večkrat po cele tedne, da, celo po mesece ovira v razvoju, da se večkrat pripeti, da 3—4 mesece stara odstavljenata teleta ne tehtajo več in tudi niso več vredna, kakor toliko tednov stara sesajoča teleta.

Vprašanje, ali je primerneje pustiti, da teleta sesajo, ali jih je bolje navaditi na pijačo, se je že mnogokrat prereševalo, in se da nanje kratko odgovoriti, da ima iz gospodarskega stališča prednost napajanje, ker se s tem lahko prihrani dokaj mleka; iz zdravstvenega stališča pa se to ravnanje splošno obsoja ter se priznava, da je sesanje telet vsekako boljše, ker pri tem se prebasanje, driska, griža — in kakor se boleznim mladih telet sploh imenujejo — skoro nikdar ne prikaže.

Po pretresanju teh dveh, za razumno telečjo rejo tako važnih točk, pridemo končno do sklepa, da je vsekako najbolje, če pustimo teletu prvih pet tednov sesati. Samo po sebi se razume, da se mora v tem času posebno paziti na klajo dojnice, da se ji ne poklada taka krma, po kateri bi mleko vtegnilo postati teletu škodljivo ter povzročiti mu drisko in grižo. V prvi vrsti velja to o preobilnem pokladanju repnika, odrezkov in druge kisle klaje. Slabejša teleta in taka, o kterih želimo, da bi posebno dobro uspevala, smejo se pustiti še kak teden dalj pri sescu, toda v vseh drugih slučajih velja sploh pravilo, tele koncem petega tedna odstavi in ga navaditi na napajanje. Ta posel se nam jako olajša, ako je mogoče odstavljenata tele deti v prostor med druga teleta, ki so že kaka dva, tri tedne vajena na tako napajanje.

Pa tudi tukaj se mora kolikor mogoče paziti na točnost, skrb in snago. Za napajanje je najboljše vedro iz kositra, ki se najlože ohrani snažno. Vánje se vije sveže namolzenega mleka ter se vtakne glava živinčeta vánjo; iz mleka se drži prst, da ga tele jame sesati, kar se navadno posreči brez prevelikega truda. Časih pa se vender pripeti, da kako živinče dela človeku težavo po cele dneve; tukaj se je treba posebno čuvati, da ne postanemo nevoljni ter ne jamemo telet suvati ali tepsti; tudi pri taki živali dosežemo z mirom in potrpežljivostjo mnogo poprej svoj namen.

Ko so se teleta privadila pitju, daje naj se jim po 9—12 litrov mleka na dan, za vsak čas molže po 3—4 litre, a to vsikdar ob natančno določenem času, ter naj se skrbno pazi na to, da ne pijejo preveč hlastno, kar se doseže s tem, da se teletu odrine glava od vedra, ali da se ne vlije vse mleko naenkrat v vedro, marveč polagoma.

Od dobrega mleka na slabše se mora odstavljenata tele navaditi polagoma, tako, da se mu tedaj, kadar se je navadilo piti, odtegne na dan po 1 liter dobrega mleka in se nadomesti s toliko množino posnetega, sladkega mleka, dokler tele po 12—14 dneh le še samo posneto mleko dobiva. To pa naj bo vsikdar kuhano, ker sicer rado povzroči drisko. Tudi naj se v takem mleku nedostatna tolišča nadomesti s pridevkom lanene moke, ki pa se sme spočetka, dokler se živinče na njo ne navadi, dajati le v majhni množini. Tudi pijača mora biti mlačna.

V jasli, ki naj so tako narejene, da tele iz njih lahko ugodno je, naj se poklada nekaj zrezanega sena z zdrobljenim ovsom in z moko iz lanenih prg, in sicer poparjeno, da je živinče je, kolikor se mu poljubi, vse-

kako pa ne več, nego ga more pojesti. Ostanke krme se morajo odstraniti, oziroma prepustiti odrastli živini. Jasli se morajo dvakrat na teden dobro osnažiti z vročo vodo. V lestvo se poklada živini najboljše travniško seno, ki pa se mora večkrat na dan zameniti z novim.

Če tudi se ne da tajiti, da je tele tem krepkejše, čim dalj se mu daje posneto mleko z zmletimi lanenimi prgami, vendar ni dobro živinčetu tako mleko dajati dalj nego do četrtega meseca; marveč se priporoča to s koncem tretjega meseca teletu odtegniti in spočetka dajati pijačo, v kateri je moka lanenih prg, pozneje pa le mlačno vodo.

Namesto prej navedene krme se more tele v 7. mesecu polagoma navaditi tudi na pokladanje moke iz repičnih prg, kakor tudi na drobno zrezan in opran krompir, oziroma repo, s čistimi ovsenimi plevami. Detelja se teletom začne pokladati še le koncem prvega leta; prej jim nič kaj ne ugaja.

V dvanajstem mesecu naj se krepilna krma ne poklada več v poljubni množini, kakor doslej, marveč se odmeri za glavo po en kilogram na dan.

Tu navedeni način krmljenja povzroča sicer res pri rejci višje troške nego sedaj na deželi običajno krmljenje, toda ti troški se popolnoma pokrijejo z manjšo izgubo na živini, ktero povzročajo bolezni, kakor tudi s tem, da se tako krmljena živina lahko poprej rabi, več opravi pri delu in tudi krma ji več zaleže.

Pri izbiranju krme za rejo je torej svetovati (zlasti glede na podavano mleko), ne gledati pristranski iz denarnega stališča, ker tu lahko postane iz najboljšega računarja najslabši gospodar.

Stari vrtovi — novo življenje.

Skoraj pri vsaki hiši na deželi je sadovnjak, kterege pa naši ljudje napačno vrt imenujejo. V tem sadovnjaku raste jablane, hruške, češnje, češplje in slive vse vprek. Jablane, hruške in tudi kako češnja je gospodar ali pa njegov oče vsadil že pred mnogo mnogo leti, češplje in slive pa morajo z novimi poganjki iz korenin same skrbeti za svoj obstanek. Vsemu temu drevju pa strežejo v najbeljšem slučaju s tem, da mu iz hlevov napeljejo gnojnico, ki pa dostikrat več škoduje nego koristi. (Dá, tudi gnojnica škoduje, kadar je je — preveč.) Pride pa kak viharček in podere staro jablano ali hruško. Gospodar že dobro ve, kako bo tako drevo porabil. A nastale praznine pa mož nič kaj rad ne gleda. Gre torej v gozd izkopat kako lesniko ali drobnico, da jo vsadi na prazno mesto in cepi. Drug gre morebiti tržni dan v mesto, da si kupi za par grošev kak „pevcar“. Še drug si pa drevo naroči pri c. kr. kmetijski družbi ali pa ga dobi iz šolske drevesnice. Tako pridobljeno mlado drevo vsadi torej na mesto, kjer je rastlo že staro drevo. Morebiti izkoplje tudi še precejšno jamo ter jo napolni z gnojem in dobro prstjo. Vanjo pa navadno drevesce vsadi tako ali tako, na tem baje ni ravno Bog ve kaj ležeče. Drevo se — v dobrem slučaju — prvo leto prime, drugo leto lepo zažene, tretje leto pokaže že kak cvet, četrto leto že obilo cvete, a sad — slabo zre, mladik pa ne naredi skorej nič. Peto leto drevo še cvete, sadu pa ne obdrži, mahú ima dosti mladik pa nič. Šesto leto komaj še odžene, sedmo leto pa izdahne svojo mlado — „dušo“.

Sedaj se pa začno — litanije (kterih se kmetovalec sicer nikdar ni učil), 1. da niso več pravi časi za drevje, 2. da sosed ne zna cepiti, 3. da ni bil cepič dosti

vreden, 4. da drevje c. kr. kmet. družbe ni za nič, 5. da šolska drevesnica nič ne velja in 6. gosp. učitelj tudi nič, ker tako mehkužno drevje vzgaja, da še v tako dobri (?) zemlji noče rasti, in 7. in 8. in — kaj bi vse našteval; saj se poznamo!

A, prijatelj, počakaj malo in ne obsojaj prehitro. Poglejva malo okoli sebe. Kaj pa tvoj zelnik? Vsako leto ga obilo gnojiš in še pridno okopavaš, pa vendar ti (recimo v desetih letih) tako oslabi, da prideláš na njem mesto zelnatih glav sama — ušesa. In ne preostaja ti drugega, kakor da jeseni sprašiš kako bližnje deteljišče, ktero potem spomladi izdatno pognojiš in obdeláš. Potem imaš pa zopet izvrsten zelnik, toda ne za več, nego za 10 let; potem ga je zopet treba premestiti. In, prijatelj, kaj seješ žita in sadiš okopavine vedno na isto njivo? Kaj ne kolobariš pri vseh sadežih? Čemu pač?! — In to drevje, ki je skoraj najkoristnejša rastlina, naj raste vedno in vedno na istem prostoru? Saj veš, da kolikor boljši sadež hočeš pridelati, toliko skrbneje ga moraš obdelati. Ne čakaj torej, da ti bo drevje kar samo rastlo in rodilo v tvoj dobiček, marveč pomagaj tudi ti njemu in prepričaj se boš, ti ne neverni Tomaž, da bi ti sadno drevje dajalo skoraj desetkrat več dobička, kakor pa pšenica, če bi mu tako stregel, kakor strežeš pšenici. Zato pa stori tako le: Staro drevje v svojem sadovnjaku skrbno snaži ter oskrbuj, in donášalo ti bode še kolikor toliko dobička, ker ima svoje korenine globoko in široko razprežene in torej vendar še nekaj hrane dobiva iz zemlje, dasi že ne zadosti, da bi svoje otroke (veje) moglo prerediti. Od tod največ suhe veje. A mladega drevja ne posajaj med staro, ali bolje rečeno, starih sadovnjakov ne podsajaj! Mlado drevje ti v starem sadovnjaku le toliko časa živi (če poleg tega tudi ni preveč v senci starega), dokler njezove korenine ostanejo v dobri zemlji, s katero si zasul jamo; kakor hitro pa začno lezti iz jame v prst, ktero je staro drevje že popolnoma izsesalo, tedaj pa začne pešati in mora kmalu poginiti. To je glavni vzrok tvojim neuspehom, ne pa slabo drevje itd. Mlado drevje zasajaj v nov svet, kjer še drevje rastlo ni, in teh nasadov boš vesel ti in tvoji otroci jih bodo še bolj veseli.

Staro drevje v sadovnjaku pusti iti naravno pot. Oskrbuj je, dokler deblu za deblom ne pade, zemljo pod njim pa izkoristi s travo, z deteljo, s krompirjem. Da, napravi si tam res pravi vrt, kterege navadno popačeno imenuješ „gartelc“. V takem vrtu (seveda, če ga boš dobro gnojil in skrbno obdeloval) boš pridelal zelenjadi več nego je potrebuješ. Pri tem obdelovanju se ti bode zemlja zopet oživila; v nekoliko letih bo zopet postala rodovitna, tudi za sadno drevje. Toda potlej pa v ta vrt ne sadi visokodebelnih dreves; ta bi ti s svojo senco in kapom počasi uničila vso zelenjado in vse cvetice. Sadi pa vanj pritlično drevje: hruške na kutini, jablane na dusenu in tudi marelice in breskve, če ima vrt solčno lego in zavetje.

Sadje ki ga boš pridelal na pritlikavcih, ti bo veliko več vrglo kakor pa sadje z visocih debel na istem prostoru, kajti ono sadje je večje, lepše in okusnejše. Pritlikavci ne bodo škodovali ne s senco, ne s kapom. Veselo bodo rastli in skoraj vsako leto rodili, ker je vsako leto vrt dobro obdelan že zaradi zelenjadi. In če ti tudi ktero drevesce pogine, brez skrbi vsadi na njegovo mesto drugo drevo; rado bo rastlo, ker je vsa zemlja obdelana vsako leto.

A poleg tega lepega sadja na pritlikavcih pridelale ti bodo tvoja žena in tvoje odrasle hčere v vrtu obilo

zelenjadi za dom in za prodaj, kar je v bližini mest in letovišč gotovo veliko vredno. Tvoji otroci bodo pa po vrtu sadili cvetice ter se z njimi nedolžno kratkočasili, kar je gotovo veliko bolje, nego če hodijo po hišah pazit na besede, ktere navadno radi in tudi popačene prenesó ter s tem naredé marsiktero zdražbo še celo med dobrimi prijatelji. In ti?! Poleg gmotnega dobička boš imel v svojem vrtu tudi dušni užitek. Prišel boš truden domov in čakal obeda, večerje, šel boš ta čas v vrt in se veselil z otroki, ki ti bodo prinašali duhtečih cvetic. In ob nedeljah in praznikih popoldne? V svoj vrt pojdi! Nikjer se človek po dušnem in telesnem trudu bolj ne poživi nego v lepem vrtu! Praviš, da ne? Boš že videl; tako se ga boš privadil, da ne boš mogel biti brez njega!

Vse to torej dobro premisli, prijatelj, in si tako pomagaj, pa ti gotovo ne bode žal.

Janko Žirovnik.

Pomladno delo sadjarjevo.

Kakor vsaka huda zima, takó bo tudi letošnja pustila dokaj škode na sadnem drevju; da, marsiktero drevesce bo morda popolnoma vničeno. Kaj primerno je torej, da premišljujemo, kaj moramo storiti, da se obvarujemo še večje škode. Nasledék silnega zimskega mraza je, da drevesna skorja na nekterih mestih sčrni in se razpoka. Rane na skorji provzročí mraz, zlasti na mlajših drevesih, ki imajo še gladkejši lub, razpokline pa se raztezajo po dolgosti debela, in sicer največ na južni in na južnozahodni strani. To si pojasnimo s tem, da mraz na drevo najmočnejše vpliva takrat, kadar na zmrazilo deblo posijejo solnčni žarki ter se drevo naglo otaja; s tem se vznemirja delavnost lubja, a nasledék tega je hiranje teh delov drevesa in skorje. Vsakega razumnega sadjarja mora biti toraj prva skrb, da tako naglo otajanje zabrani, kar se doseže s tem, da drevesa jeseni povijemo. Tudi z mazilom iz apna, ki pa ne sme biti niti prerediti niti pregosto, je mogoče zavarovati drevó pred mrazom in pred vplivom solnčnih žarkov; ob enem pa je to tudi kaj dobro varstvo pred zajci, mahom in mrčesi.

Tudi razpoklinam, vsaj velikim, bi skrben sadjar lahko prišel v okom, ako bi drevesa pregledal o pravem času. Navadno se zapazi razpoklina še le v začetku poletja, ko je že velika; sedaj pa nam ne preostaja nič drugega, nego mrtvo skorjo odrezati, da pridemo do zdrave, vso rano zamazati s cepilnim voskom ali z mešanico iz ila in kravjaka ter obvezati jo z obvezo. Maren sadjar pregleda svoja drevesa takoj spomladi, in ako na kakem drevesu zapazi malo razpoklino, ki bi se pozneje mogla znatno razširiti, pa to zabrani na ta način, da na nasprotni strani napravi po dolgosti debela nekoliko zarez. S tem se zmanjša lubova napetost in zato skorja ne poka dalje.

Vsled mraza tudi skorja ponekod počrni ter se lupi od debela. Ako so te rane majhne, ni treba posebne pomoči; če so pa rane večje, moramo jih izrezati, da pridemo do zdrave skorje, ter rane zamažemo s cepilno smolo. Velike rane se izrežejo in zamažejo z zmesjo iz ila in kravjaka ter se obvežejo z obvezo iz močnega platna.

V hudih zimah, zlasti kadar je mnogo snega ter ta na površju dobí skorjo, trpé mlajša drevesa močno od zajcev, ki jih radi oglodajo, dasiravno jih je skrben sadjar obvil s slamo, s protjem. Ogloodana drevesa zamaži z zmesjo iz ila, plev, kravjaka ali krvi. Stadler svetuje

v ta namen pripraviti mazilo iz 1 kg črevljarske smole in 10 dg špirta. Najprej se smola raztopi in v raztopljeno se vlije špirit; takó dobimo mazilo, ki tudi na mrzlem ostane tekoče ter posebno ugaja za zamazovanje ran.

Pričakovati je, da je letošnja huda zima ugonobila velikansko množino gosenic, ki so prezimovale na drevju v gnezdih (zapredkih). Zlasti velja to o gosenicah drevesnega belina in zlatoritke. Toda velika množina gosenic je, ki so takó žilave, da jim niti najhujši mraz ne more do živga. To so jajca prstenčarja, znani obročki na enoletnih vejah; dalje jajca velikoglave mniške, ki se nahajajo kupoma na vrhah, topolih, po sadnem drevju in plotih. Na te sovražnike sadnih dreves ne smemo pozabiti; takój v rani pomladi moramo ugonobljati jajca in iz njih valeče se gosenice. Ne čakajmo, da bi bilo teh gosenic že mnogo; kajti ravno s tem največ grešimo, da ostajamo malomarni takrat, kadar je tega mrčesa še malo, ter ne ugonobljamo zaroda, dokler je še pravi čas za to. Ko pa se mrčes vsled tega močno zaredí, pa obupujemo ter si ne vemo pomagati. Torej ne držimo niti letos križem rok, da se zavarujemo pred mrčesom kolikor toliko za bodočnost.

Pozdravimo z veseljem tudi naše zveste pomočnike, koristne ptice.

Vesten sadjar ne pozabi spomladi drevesu obrezati krono, da jo nekoliko zredi, kajti ko bi ostala gosta, pa bi se sadje ne moglo dobro razviti in dozoreti. Vse veje naj se odrežejo tesno pri deblu, rane pa pogladijo z nožem in zamažejo. Krone naj se mlajšim drevesom prirežejo vsako leto, starejšim pa vsako 2. ali 3. leto.

Ako bomo takó oskrbovali sadno drevje, ustregli bomo najbolj sebi in svojim potomcem, kateri se bodo, kakor mi, ravnali po prislovi: „Kdor vzgaja drevje, skrbi zanje, žel bo še od potomcev hvalo.“

Reja konj.

Reja konj, kakor sploh reja vseh domačih živalij, se bo splačala le tedaj, ako se vrši pametno in skrbno, dokler se žival ne rabi za pleme. Pri tem je treba vedno paziti na to, da se vzredi po razmerah kolikor največ mogoče popolna žival, ki ugaja svojemu namenu. To se pa ne doseže samó s pravo izbiro starišev, marveč je treba skrbeti tudi za primerno dobro krmljenje mladiča. Koliko takó imenovanih „konjerejcev“ še dandanes hrani pri krmitvi mladih konj, ne da bi pomislili, da ravno po tem navidezem prihranku žrebeta v njih naravnem razvoju občutljivo oškodujejo ter s tem sami sebi največ škodujejo, ker se jim na tak način noče posrečiti, izrediti si krepkih, trpežnih in vsled tega dragocenejših konj. Skušnje so dokazale, da imata reja in krmljenje žrebet zlasti v prvem letu najvažnejši vpliv na rast in vspevanje konj, ker v razmeri s časom, ki ga potrebujejo za svoj telesni razvoj, baš v prvem letu najbolj rastejo. Če se vzame v poštev, da konj od svojega rojstva pa do konca petega leta, ko se smatra že dorastlim, zraste 65 centimetrov, potem se razdeli to število na posamezna leta takó, da zraste v prvem letu za 40 cm, v drugem za 13 cm, v tretjem za 7 cm, v četrtem za 3.5 in v petem le za 1.5 cm. Rast živali je torej v prvem letu dokaj večja nego v vseh štirih naslednjih letih. Številke govoré dovolj razločno, in razsoden, pameten konjerec se bo prepričal po njih v svoj prid, da mora mladi živini sploh, a posebno še v prvem letu skrbeti za skrbno postrežbo, kakor tudi za boljše in tečnejšo krmo.

Prva hrana mladi živini je materno mleko, kajti

to se ne da nadomestiti z nobeno drugo redilno snovjo. Žrebe naj torej sesa najmanj 3—4 mesece. Vsikdar pa se sme smatrati le kot pomoč v sili, ako mlada živina iz kakeršnega koli vzroka ne dobiva maternega mleka ter se mora to nadomeščati s čim drugim. Najbolje je v takih slučajih, da se žrebe spušta pod drugo kobilo; če to ni mogoče, naj se pa poskusi rediti s stanjšanim (z vodo zmešanim) kravjim mlekom. Jako zgodaj, že v starosti treh do šestih tednov, hoče mlada živina tudi kaj prigrizniti. Takrat se priporoča, pokladati ji vsak dan nekaj finega, duhtečega sena in semtertje tudi nekaj ovsa. Najbolje je, ako so jasli v hlevu toliko nizke, da žrebe lahko žre z materjo iz enih jaslij; na ta način se kar igrave privadi tudi na krepkejšo klajo. Ker je izmed vseh krmil oves najbolj primeren za nadomeščanje maternega mleka, poklada naj se od dne do dne v vedno večji meri, takó, da ga dobiva polletno žrebe okoli 3 kg, ktera množina pa po velikosti in teži živali lahko naraste do konca prvega leta na 3·5—4 kg. Žrebeta naj se vsikdar takó krmijo, da so videti dobro rejena.

Poleg krmljenja je treba skrbeti za zadostno gibanje na prostem. Žrebeta, ki v prvih treh mesecih svojega življenja prebijejo v hlevu, ali nimajo priložnosti prosto gibati se, so rada okorna, pa tudi pljuča se jim ne razvijejo toliko, kolikor bi bilo treba. Ta napaka, ki nastane čb času sesanja, se lahko premeni v stalno ter se poznej celo s pametno rejo ne da več odpraviti. Sploh pa naj konjerejec nikdar ne računa na dober uspeh, če žrebetom ne bo dovolil zadostne gibanja na prostem. Ako stoje žrebeta privezana v hlevu, privadijo se vsled samega dolgega časa raznim razposajenostim. Večinoma gledajo žrebeta proti hlevskim vratom, pri čemer si zvišajo člene v kolenih, in, če se to ponavlja dneve in tedne, pa so posledice temu krive prednje noge. Če se žival pelje le enkrat na prosto, pa jame tiščati ven s tako silo, da čestokrat vsled prevelikega napora celo zbolí. Pa tudi druge napake, kakor hudomušnost, plašljivost, glodanje jaslij itd., so mnogokrat nasledki pomanjkljivega gibanja. Zato je kaj priporočljivo, žrebeta imeti neprivezana v velikih hlevih; vsekako pa še to vsakdanjega gibanja na prostem (v ograjah) ne more nadomestiti. Če se gnojišče dobro nastelje in za nasteljo vzame slama, je tudi gnojišče lahko žrebetom tekališče. Ako se živinče vsled dirjanja jame potiti, naj se potem, ko se postavi v hlev, drgne s slamo, dokler se ne posuši.

Za poznejšo porabo konj je pred vsem treba paziti na primeren razvoj kopit. Pri žrebetih je mogoče po primernem ravnanju kopitne napake, bodisi pri stanju ali pri hoji, brez škode za žival odstraniti, ker se še ne rabijo za vprego. Vse drugače pa je, če se mora to zgoditi pri konjih, ki že morajo voziti; takrat lahko nastane kostolom. Da bi se pa obrezovanje kopita mladih konj moglo vršiti poznej lahko in brez velikega truda, morajo se žrebeta po pogostem, če mogoče vsakdanjem vzdigovanju nog na to privaditi. Za žrebeta utegne zadoščati, ako se jim prirežejo kopita vsakih pet, šest tednov. Podkovanje žrebet, zlasti vročekrvnih, ki se skupno vzrejajo, pa naj se raje kolikor najdalje mogoče odloži, ker se lahko med seboj poškodujejo. Ker je obrezovanje kopit jako važna stvar, razume se samo po sebi, da se ga sme lotiti le v tej zadevi izveden kovač.

Le tedaj, če se žrebeta v mladosti tako oskrbujejo, zrastejo dobri konji, ki nam bogato poplačajo trud, ki ga imamo z njimi. Ta članek, v katerem se nahajajo za umne konjerejce kaj dragocena navodila, smo posneli po strokovnem listu „Der Pferdezüchter“.

Iz podružnic.

Iz Predoselj pri Kranju. Že pri občnem zboru kmetijske podružnice za kranjsko okolico, ki se je vršil meseca februarja l. l., se je poudarjalo, da je ta podružnica preobširna ter da kot taka prav za prav ne more ustrezati svojemu namenu. Gosp. ravnatelj Pirc je tedaj udom priporočal, naj snujejo za posamezne občine ali župnije svoje podružnice, ki bi imele ožji delokrog, lažje delovanje, pa razmerno mnogo več uspeha.

Ker je bila potreba in korist takih manjših podružnic očitna, ustanovili smo si v začetku tega leta tudi za našo občino svojo podružnico, ki sedaj šteje 20 večinoma novih, pa zanesljivih udov. Precej gospodarjev pa je namenjenih še pristopiti. Kakor je pri ustanovitvi skoraj sleharnega društva, bilo je seveda tudi tukaj precej zaprek, ktere smo pa srečno odstranili.

Pri l. občnem zboru dne 10. februarja t. l. se je sestavil odbor. Izvoljeni so bili naslednji gg.: predsednikom Drag. Česnik, nadučitelj v Predosljah, odbornikom pa Ivan Ušlakar iz Predoselj, Jakob Basá iz Suhe, Ivan Zabret iz Britofa in Ivan Miklavčič iz Srakovelj. Razven tega se je sklenilo, da si podružnica po § 29. dr. pr. obdrži po 1 gld. udnine za poravnanje svojih stroškov. Storití je vse potrebno, da se podružnici omogoči nakup velike slamoreznice in trijerja. Ob tej priliki so udje za letos tudi naročili 166 dreves in raznega semena od glavne družbe v Ljubljani.

K sklepu še nekaj! — Letos je bilo snega, da Bog nas varuj! Na tukajšnjem šolskem vrtu je napravil v drevesnici, ki se je še le lansko leto zasnovala, in pri ostalem še mladem drevju mnogo škode. Pa ta škoda bi se še dala kolikor toliko popraviti! A letos se nam je prikazal nov sovražnik mladega sadnega drevja, ki bi utegnil postati nevarnejši od razupitega zajca, in ta je poljska miš! Pod snegom so si te škodljivke napravile dolge, prostore rove do dreves in so objedle koj pri tleh, 1 dm in več na visoko, skoraj vsa drevesca ter so jih tako popolnoma končale. Sploh je pa letos teh mišij čuda veliko. Napravile so tudi drugod, kolikor se more že zdaj soditi, dosti škode. Ne bilo bi napačno, ko bi jim napovedali vojsko! D. Č.

Razne reči.

— **Drevesne rane po toči.** Veje, ktere je toča polomila, le odreži. Luba pa ne obrezuj, ker z obrezovanjem bi rano le še povečal. Take rane s čim namaži, pa se bodo zarastle. Takim drevesom je poleg tega treba dobro gnojiti.

— **Kako spraviš konje iz gorečega hleva.** Znano je, da je konja vedno težko izpravití iz hleva, kadar gori. Prestrašen od ognja stoji konj na enem mestu. Takoj pa pojde iz hleva, ako ga osedlaš ali okomataš.

— **Krmljenje goveje živine s suho klajo** je dokaj izdatnejše nego krmljenje z namočeno krmo. Mnogi gospodarji imajo navado, da klajo sploh namakajo (tudi parijo), misleč, da se klaja pri tem zmehča ali da bo živinčetu boljše dišala. Toda v tem se zelo motijo. Živina namočeno klajo ne more dobro prebaviti, za to pa imamo od nje manj dobička. Krava daje pri suhi klaji za 33 dg več masla nego pri mokri klaji, ne zgubi toliko na močeh ter je tudi manj podvržena boleznim.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 48. Imam enega 2 leti in enega 4 leta starega vola, kterima se zobje majejo, da le malo moreta jesti.

Ker se ta bolezen pri nas večkrat pokaže, ustregli boste, če v listu nasvetujete sredstvo proti nji. (A. K. v Š.)

Odgovor: Goved sploh nima popolnoma utrjenih zob, ter se navadno bolj ali manj majejo. Posebno močno se pa zobje majejo, predno se menjavajo, in sicer uže tedne ali celo mesece poprej. Goved menja zobe od konci drugega do konci četrtega ali do pričetka petega leta. Menjavanje zob pa pri govedih ni tako redno kakor pri konjih in se časih po štiri ali celo 6 zob menja kar naenkrat, in ti se zato tudi ob enem majejo. Majanje zob torej ni bolezen, ampak naravna prikazen, ki je pa tem močnejša, kolikor nenaravneje se živina vzgaja. Krmljenje v hlevu, zlasti s trdimi krmili, majanje zob pospeši, in goved to neprimerno bolj občuti. Svetujemo Vam potrpeti ter z mehkiimi krmili govedi pomagati, da ta sitni čas po možnosti lahko prebije.

Vprašanje 49. Kako naj se zdravi srbečica pri konjih? (F. Č. v S.)

Odgovor: Najprvo Vas opozorimo, da bolezen ni težko zdraviti, a težko je bolezen določiti. Določevanje bolezni je in ostane reč živinozdravnikova, na katerega obrniti se Vam toplo priporočamo. Če pri Vašem konju bolezen zdravite kot srbečico, bolezen pa je druga, nakopljete si lahko veliko škodo. Ako ste pa prepričani, da ima Vaš konj srbečico, zdravite ga, kakor je opisano na str. 194. in 195. v Dularjevi knjigi „Domači živinozdravnik“.

Vprašanje 50. Na meji mojega posestva rasteta dva brešta, ki mi zelo škodujeta. Brešta sta od tržaškega magistrata, ter sta čisto nepotrebna, a magistrat jih vzlic prošnji noče posekati. Kaj naj storim, da drevesi usahneta? (J. V. pri Št. J.)

Odgovor: Na to vprašanje Vam pač ne moremo in ne smemo dati odgovora. Če drevje ni Vaše in je pokončate, je to prestop, oziroma zločin, za katerega morete biti ostro kaznovani z zaporom. Ne spuščajte se torej v tako nevarno reč. Pač pa imate pravico veje in korenine, ki segajo na Vaše posestvo; posekati.

Vprašanje 51. Na več mestih mojega travnika so tla prav redko zarastena ali popolnoma gola. Kako naj travnik obdelujem, da se bo bolj zaledinil in da se bodo gola mesta zarastla! (G. L. v R.)

Odgovor: Redka trava in gola mesta na travniku so dokaz slabega obdelovanja in gnojenja. Branajte svoj travnik redno vsako leto ter ga primerno gnojite, pa se bo kmalu močno zaledinil. Še hitreje se bodo pa gola mesta zarastla, če jih prekopljete in obsejete z zmesjo iz ovs, detelje in travnih semen. Oves se potem pokosi kar zelen, in sicer ob enem, ko se kosi seno. Odločno Vam pa odsvetujemo na travnik tresti semen drobir, kakor to radi delajo pri nas po starem kopitu, kajti v tem drobirju ni skoraj nič travnega semena in semena dobrih krmnih rastlin, pač pa obilo plevelnega semena, s katerim se travnik le kviri.

Vprašanje 52. Imam konja, kateremu se so uklonile kite kopitne in nadkopitne kosti skrčile in nasledek temu je, da mu bicelj naprej uhaja. Kako je bolezen nastala in čemu, a trpi uže pol leta. Do sedaj sem konja mazal z mazilom iz terpentinskega olja in mila, a noga se ni zboljšala, celo malo otekla je in boli. Kako naj zdravim konja? (J. R. v R.)

Odgovor: Ravnajte se po navodilu, ki smo ga dali v odgovoru na 41. vprašanje v zadnji številki. Pred vsem Vam pa toplo priporočamo vprašati živinozdravnika, ki Vam bo dal navod, s čim konja mazati in kako bicelj gnesti (masirati), ker bo gnetenje v tem slučaju, če so se kite skrčile in ker je bolezen zastarala, glavna reč.

Vprašanje 53. Narediti mislim nove svinjake; zato bi rad vedel, ali so boljši leseni ali zidani in obokani? (P. W. v D.)

Odgovor: Gotovo so najboljši svinjaki zidani in obokani, a ravnati se je treba po denarnih sredstvih, ki so Vam na razpolaganje. Priporočamo Vam knjigo „Vzorni načrti kmetijskih stavb“, ki se dobi pri naši družbi po 30 kr. izvod.

Vprašanje 54. Kupil sem v neki tukajšnji vasi posestvo, katero pa ne morem po svoje obdelovati. kajti navada je v dotični vasi, da meseca avgusta prično čez in čez pasti, zaradi česar se mora gledati, da se do tega časa njive izpraznijo. Jeseni sem sejal pšenico, a živina je vso pohodila in popasla. Kako naj to neprimerno odpravim, koga naj tožim in kam naj se pritožim? Skoraj vsi vaščani so za odpravo te pašne, a pričetki noče nihče. (J. Ž. v V.)

Odgovor: V Vaši pokrajini je navada, ki je nemškega izvira in ki se pri nas nikjer drugje več ne nahaja, da je namreč vse vaško polje razdeljeno na dva, tri ali štiri kose, in v vsakem kosu ima vsak svoj delež. Vsak kos se vsako leto po starodavnem običaju enako obdela, tako da je posestnik deleža zavezan tako obdelati ga, kakor vsi drugi deležniki tistega kosa. V taki vasi je na pr. skupaj ležeč kos vseh njiv obdelan z jarino, drugi z okopavino, tretji z deteljo itd. Nemci imenujejo to „Flurzwang“. Tako obdelovanje se je uže povsod opustilo, ker ne dopušča nobenega napredka. Iz tega vzroka Vam prav damo, če se uprete skupni paši, celo po obdelani njivi, in imate dovolj sredstev, tako pašo zabraniti. Ravnajte se po zakonu z dne 17. januarja l. 1875. (dež. zak. št. S., III. del), ki govori o obrambi poljščine.

Gospodarske novice.

* **Prejemnike družbenega drevja** opozarjamo, da letos nekaj vrst oddanega drevja nima popolnoma ravnih debel, kakor prejšnja leta, kar prihaja od tod, ker smo morali zaradi pozebljenja opustiti vzgojo ravno rastočih debel cidrovke in deloma tudi parmene. Zato so pa debela veliko močnejša. Nekaj drevja ima tudi posebno močne in velike korenine, katerih pri odpošiljavi nismo prikrajšali; prejemniki naj jih sami primerno prirežejo. Da družba tega ne dela sama, prihaja od tod, ker smo prejšnja leta, če smo korenine prikrajšali, dobili pritožbe, češ, da je imelo drevje slabe korenine.

* **Plemene bika belanske** (cikaste) pasme bo vis. deželni odbor oddajal ta mesec. Mi opozarjamo na dotični razglas med uradnimi vestmi današnje številke.

* **Pouk o cepljenju ameriških trt** bo od 18. t. m. naprej na Krškem, ter opozarjamo na razglas med uradnimi vestmi.

* **Deteljno in laneno seme** družba še oddaja, dokler je kaj zaloge. Semenski krompir je uže ves pošel, isto tako sadno drevje, na katero nikakor več ne sprejemamo naročil.

Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Razglas

o oddaji modre galice za škropljenje trt v letu 1895.

Podpisana družba bo tudi letos modro galico za škropljenje trt oddajala po znižani ceni, in sicer tistim vinogradnikom, ki se pravočasno zglase zanj in ki se zavežejo:

1.) plačati galico uže naprej, oziroma takoj po prejemu, po 22 kr. kilogram z zavojem vred,

2.) prejete galice ne prodajati z dobičkom naprej.

Ta pogoja veljata za one, ki naroče galico neposredno pri družbi.

Častita predstojništva podružnic, ktera mislijo naročiti galico skupno za svoje člane, stopijo naj v dogovor neposredno z družbo.

Opomnja: Od galice se plača na železnici le polovica voznine. — Upanje je, da bo vis. deželni odbor tudi letos prevzel troške za prevažanje galice iz Ljubljane do podružnic; zato je članom ugodneje, galico naročiti skupno potom podružnice.

Tisti, ki galice ne plačajo precej po prejemu in s kterimi se družba glede plačila ne pogodi posebej in drugače, plačati bodo morali po 6% zamudnih obrestij.

C. kr. kmetijska družba kranjska.
V Ljubljani, dne 31. marca 1895.

Razglas

o oddaji čistokrvnih izvornih bikov simentalske (rumeno- in belolisaste) pasme.

Podpisani glavni odbor bode oddal meseca aprila t. l. 8 bikov čiste simentalske pasme v tiste kraje po Notranjskem, koder marajo za pisano živino, ki je mlečna in daje velike vole.

Te bika bode odbor oddajal na podlogi došlih prošenj, in sicer z ozirom na potrebo čistokrvnih plemenjakov po dotičnih krajih.

Prošnje je vložiti do dne

30. aprila t. l.

pri glavnem odboru c. kr. kmetijske družbe kranjske v Ljubljani. Vsak prosilec za bika mora v prošnji naznaniti, oziroma zavezati se:

1.) da je pripravljen bika vzprejeti o pravem času na družbenem vzornem dvorcu na Viču poleg Ljubljane;

2.) da plača ob vzprejemu bika polovico tistih troškov, ktere je podpisani odbor imel zanj pri nakupu in pri vzreji čez zimo (Biki stoje družbo po 200 do 280 gold. torej je polovična cena 100 do 140 gld.);

3.) da podpiše zavezno pismo, s kterim se zaveže prejetega bika imeti dve leti za pleme in, če ga iz kterega koli zadostnega vzroka z dovoljenjem podpisane odbora proda, povrniti po 5 gld. za vsak mesec, kar ga pred časom odda.

Živinorejci, kteri bodo prejetega bika rabili čez 2 leti za pleme, in sicer najmanj 4 mesece dalje, dobodo po 20 gld. in za vsak nadaljni mesec po 5 gld. nagrade.

Glavi odbor c. kr. kmetijske družbe kranjske.
V Ljubljani, dne 3. marca 1895.

Št. 3540.

Razglas

o oddaji bikov plemenjakov belanske (cikaste) pasme.

Deželni odbor kranjski bo oddal meseca aprila t. l. nekaj bikov plemenjakov belanske (cikaste) pasme, in sicer v prvi vrsti občinam in le, če bi se teh ne oglasilo zadostno število, tudi zasebnim živinorejcem.

Prošnje za bika naj se pošljejo

do dne 18. aprila t. l.

deželnemu odboru kranjskemu v Ljubljani.

Pogoji, pod kterimi se biki oddado, so:

1.) Bik se mora pravočasno prevzeti na oni postaji, ktero bo določil deželni odbor.

2.) Pri prevzetju bika se mora zanj plačati polovica nakupnih troškov.

3.) Prejemnik bika se mora zavezati, da ga bo imel dve leti za pleme in da bo povrnil po 5 gld. za vsak mesec, če bi ga iz

kakeršnega koli vzroka, vedno pa z dovoljenjem deželnega odbora, prodal pred pretekom dveh let. Nasprotno pa bo deželni odbor dovolil nagrado 20 gld., če se bo bik rabil najmanj 4 mesece čez 2 leti za pleme, za vsak nadaljni mesec pa po 5 gld.

Od deželnega odbora kranjskega
v Ljubljani, dne 29. marca 1895.

Oznani lo.

Pri kmetijski podružnici krški bode od dne 18. aprila pa do konca meseca aprila vsak dan, izvzemši nedelje, od 7. ure zjutraj do 7. ure zvečer pouk o cepljenju ameriških trt, o vlaganju trt v trtnico in o zasajenju in gnojenju vinogradov.

Pristop k pouku je vsakomur prost; morajo se ga pa udeležiti vsi vinogradniki, ki dobijo podporo od kranjske hranilnice.

Odbor kmetijske podružnice Krške,
meseca aprila 1895.

Vabilo

na občni zbor podružnice c. kr. kmetijske družbe „Loški Potok“, ki bode dne 21. aprila t. l. v prostorih gosp. Ivana Knavsca na Hribu, št. 26. Začetek ob 7. uri zvečer.

VZPORED:

- 1.) Otvoritev zborovanja po predsedniku.
- 2.) Poročilo o podružničnem delovanju.
- 3.) Posvetovanje o napravi podružnične drevesnice.
- 4.) Razni nasveti.

Posebna vabila se ne bodo razpošiljala.

Kmetijska podružnica v Loškem Potoku,
dne 15. marca 1895.

Franjo Kovač s. r.,
načelnik.

Jan. Bantan s. r.,
tajnik.

Vabilo

k občnemu zboru, oziroma k ustanovitvi nove podružnice c. kr. kmetijske družbe za poljansko dolino, ki bode v nedeljo, dne 28. aprila t. l. popoldne po kerščanskem nauku v šolskem poslopju na Tratah.

VZPORED:

- 1.) Predavanje Gustava Pirca, tajnika c. kr. kmetijske družbe.
- 2.) Volitev odbora.
- 3.) Vsprejem udov.
- 4.) Posamezni nasveti.

K mnogobrojni vdeležbi vabi vse p. n. dosedanje gg. člane, kakor tudi splošno vse kmetovalce v poljanski dolini, z namenom, da v obilni vdeležbi pokažemo, da nam je v resnici mar za napredek kmetijstva in novo ustanovljene podružnice.

Za začasni odbor:

Pavel Dolinar,

And. Šraj.

član c. kr. kmetijske družbe.

Listnica uredništva.

O. v W. L. Zakaj drevesa ne rode in kako jim pomagati, smo razložili uže v brezštevilnih člankih v „Kmetovalcu“ in „Vrt-narju“, ktere izvolite pregledati.

G. L. v R. Travnisko brano kupite pri domačinu Jos. Lorberju v Žalcu, ki izdeluje prav pošteno blago in po primerno nizki ceni. Pri njem stane lažja travniška brana 28 gold., težja pa 32 gold.; drugje pa morate plačati za najlažjo in poleg tega slabšo travniško brano najmanj 37 gold. pa še vožnja Vas več stane.